

Türkiye ile İsveç arasında imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/412)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Kararlar Müdürlüğü

Sayı : 71/1128, 6/2546

22 . VII . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye ile İsveç arasında 7 Haziran 1948 tarihinde Ankara'da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla Eklerinin onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 12 . VII . 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile gerekçe ve ekleri ilişik olarak sunulmuştur.

Sözü geçen Anlaşmaların, 5217 sayılı Kanunla süresi uzatılan 4582 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 12 . VII . 1948 tarihli ve 3/7767 sayılı Kararla onanmış olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Hasan Saka

Gerekçe.

24 Nisan 1946 tarihinde memleketimiz ile İsveç arasında Stokholmda akdedilmiş bulunan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları, İsveç Hükümetinin 1946 yılı sonlarından itibaren mâruz kaldığı döviz sıkıntısı ve altın stokunun erimesi gibi sebepler dolayısıyla ithalâtını mühim miktarda kısımaya mecbur kalması yüzünden, işliyez bir hale gelmiş bulunmakta idi.

1946 Nisanında Hükümetimizle imzaladığı Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının lehimize serbest döviz iktisabını sağliyan hükümlerini göz önünde tutan bu memleket, Türkiye'yi kuvvetli paralı memleketler meyanında talâkki ettiğinden, ticaretimiz bahis konusu tahdidi tedbirlerden müteessir olmuştur.

Filhakika, yukarda sözü geçen Anlaşmaların yürürlükte bulunduğu ilk yıl yani 1946 yılı zarfında İsveç'e ihracatımız 23 578 125 İsveç Kuronuna baliğ olduğu halde 1947 yılında bu rakam 13 594 278 İsveç Kuronuna düşmüş ve içinde bulunduğumuz yılın ilk aylarında ise mezkûr memleketle olan ticaretimizin haemı, yukarda anılan sebepler dolayısıyla, bir yıl evvelkine nazaran yarı yarıya azalmıştır. Meselâ, 1947 yılının ilk iki ayında İsveç'e ihracatımız 7 338 000 Kuru ve ithalâtımız 4 629 000 Kuru bulduğu halde 1948 yılının aynı iki ayında bu rakamlar 4 629 000 ve 4 278 000 e düşmüştür.

Bu durum karşısında İsveç Hükümeti, 1946 Anlaşmalarının akdi tarihindeki şartların değımiş olması dolayısıyla iki memleket arasındaki ticaretin gelişmesini sağliyacak yeni Anlaşmalar akdi teklifinde bulunmuş ve bu teklif kabul edilerek Ankara'da 13 Nisan 1948 tarihinde İsveç Ticaret Heyetiyle görüşmelere başlanmıştır.

Bir ay süren müzakereler neticesinde iki memleketin halen içinde buldukları iktisadi ve mali şartlara en uygun bir metin üzerinde mutabakat hâsil olmuştur. 7 Haziranda imzalanan Türkiye - İsveç Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları, ana hatları itibariyle, yürürlükten kalkmış anlaşmalara benze-

mekte ise de tatbikatta yeni anlaşmalara hâkim olan ruh, mal mübadelelerinde karşılıklı olarak ödeme kolaylığını sağlamak esasına dayanmaktadır. Bu maksatla, Anlaşmanın yürürlükte kalacağı süre içinde iki Âkid Taraf birbirlerinden satınalacakları mallar için derhal serbest döviz tediyesine mecbur kalmayıp bir miktar İngiliz Lirası kullanılması suretiyle teessüs edecek bir finansmandan istifade ve mal bedellerini ve karşılıklı borçları Anlaşmanın sona ermesinden altı ay sonraya kadar yine mal ihracı suretiyle tasfiye edebileceklerdir.

Diğer taraftan İsveç Hükümeti Türk mallarının İsveç'e ithalini tahdide tâbi tutmamak ve ithal lisansı taleplerini is'af etmek hususunda gerekli tedbirleri almayı yademiş ve İsveç'ten satınalacağımız emtia için de ihrac lisansı vermek taahhüdünde bulunmuştur.

İsveç'ten ithal edeceğimiz mallar arasında bilhassa maden diroği, selüloz, makina ve aletler, demir ve çelik mamulleri ve telefon malzemesi bulunmaktadır. Buna mukabil tütün, barsak, kuru üzüm, kuru incir, iç fıstık, kepek, keten tohumu, yağlı tohumlar, küsbe, deri ve pamuk gibi maddelerimiz mezkûr memlekete ihraç edilebilecektir. Bu malların ithal ve ihracı kontenjanlı listelere bağlı bulunmadığından, iki memleket arasındaki ticaret hacminin önümüzdeki aylarda genişlemesi ve yıllık mübadele yekûnununun 50 - 60 milyon İsveç Kuronuna yükselmesi beklenmektedir.

Yukarda sözü geçen Anlaşmalar ile eklerinde mevcut esasların memleketimizin menfaatlerine uygun ve İsveç ile olan iktisadi münasebetlerimizi gereği gibi düzenliyecek mahiyette bulunduğu mütalâa edilmektedir.

Bu düşünce ile Anlaşmalar ve eklerinin kabul ve onanması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/412

Karar No. 19

10 . XII . 1948

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile İsveç arasında 7 Haziran 1948 tarihinde Ankara'da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 12 . VII . 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısı ile gerekçesi ve ekleri Yüksek Başkanlığınızdan Komisyonumuza havale edilmiş olmakla 8 . XII . 1948 tarihinde Komisyonumuzda Dışişleri Bakanlığı temsilcisi de hazır olduğu halde incelendi.

Verilen izahlardan ve Hükümet gerekçesinden anlaşıldığı üzere Hükümetimizle İsveç Hükümeti arasında 24 Nisan 1946 tarihinde akdedilmiş olan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları İsveç Hükümetinin mâruz kaldığı döviz sıkıntısı ve altın stoklarının erimesi gibi güçlükler dolayısıyla işlemez bir hale gelmiş ve karşılıklı mübadele miktarları çok düşmüştür. Bu durum karşısında iki memleket arasındaki ticaretin

genişlemesini sağlayan yeni şartlarla karşılıklı mübadele hacmini artırmak maksadiyle 7 Haziran 1948 tarihinde Ankara'da iki Hükümet arasında yeni Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları yapılmıştır. Heyeti umumiyesi ile bu Anlaşmalar memleketimiz menfaatlerine uygundur. Ancak tütünlerimizden İsveç'te halen alınmakta olan verginin bu maddenin İsveç'e ithalini imkânsız kılacak nispetlerde olduğu Dışişleri Bakanlığımızla İsveç Elçisi arasında teati edilen ve Anlaşmaya ilişik bulunan mektuplardan anlaşılmıştır. Bu verginin azaltılması için İsveç yetkili makamları nezdinde gereğini yapması ricasiyle İsveç Elçisine Dışişleri Bakanlığımız tarafından 7 Haziran 1948 tarihinde ve Anlaşmaya ilişik bulunan bir mektup gönderilmiştir. Şimdiye kadar İsveç Hükümetinden bu hususta katî müspet cevap alınmamış olmasına göre Hükümetimizin keyfiyeti tekit ettirmesi temenni olunur.

Sözü geçen Anlaşmaların ve eklerinin onanmasına dair olan Kanun tasarısı Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur. Dışişleri Komisyonu Başkanı Y.

Sözcü
Dr. A. Melek

Sözcü
Dr. A. Melek

Kâtip	Bolu	Burdur
Malatya	H. C. Çarık	F. Altan
A. Esenbel		
Diyarbakır	İzmir	Kütahya
F. A. Aykaç	Yücel	Asım Gündüz
Manisa	Sinob	Sivas
A. R. Artunkal	Y. Kemal Tengirşenk	R. Ş. Sırer

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Ticaret Komisyonu
Esas No. 1/412
Karar No. 26

31. I . 1949

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile İsveç arasında imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunca 12 . VII . 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılarak havalesi gereğince Komisyonumuza gönderilen Kanun tasarısı, gerekçe ve ekleri Ticaret Bakanlığı temsilcisi de hazır bulunduğu halde incelendi.

7 . VI . 1948 tarihinde İsveç Hükümeti ile Türkiye arasında yapılan işbu yeni Anlaşma (kontenjansız, fakat (A) ve (B) listelerini ihtiva etmektedir. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği 15 . VI . 1948 tarihinden Kasım 1948 sonuna kadar memleketimizden İsveç'e 11 680 000 Türk liralık ihracat, buna mukabil 8 912 000 Türk liralık ithalât yapılmıştır.

Memleketimiz lehine olduğu görülen işbu Ti-

icaret ve Ödeme Anlaşması ile eklerinin onanması Komisyonumuzca uygun görülmüştür.

Kamutayın tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Komisyonu Başkanı		
Ankara		
A. Çubukçu		
Sözcü	Kâtip	
Gaziantep	Niğde	
C. Alevli	H. Ulusoy	
Aydın	Kars	Kayseri
Dr. S. Akın	A. Sürmen	H. Ürkün
Kırklareli	Tokad	Trabzon
Ş. Ödül	R. Önder	A. R. Işıl
Trabzon	Van	
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı	
M. Yarımbıyık	M. Koçak	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile İsveç arasında 7 Haziran 1948 tarihinde Ankara'da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye ile İsveç arasında 7 Haziran 1948 tarihinde Ankara'da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla ekleri kabul edilmiş ve onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>H. Saka</i>	Başb. Yardımcısı
	<i>Barutçu</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>H. Çakar</i>

İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>M. H. Göle</i>	<i>N. Sadak</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>Ş. Adalan</i>	<i>T. Banguoğlu</i>
Bayındırlık Bakanı	Ekonomi Bakanı
<i>Nihat Erim</i>	<i>C. S. Barlas</i>
Sa. ve So. Y. Bakanı	Gümrük ve Tekel Bakanı
<i>Dr. K. Bayizit</i>	<i>E. Erişirgil</i>
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>Cavid Oral</i>	<i>Güleç</i>
Ticaret Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>C. S. Barlas</i>	<i>T. B. Balta</i>

TÜRKİYE İLE İSVEÇ ARASINDA TİCARET ANLAŞMASI

Madde — 1.

Türkiye le İsveç arasındaki ticari mübadeleler her iki memlekette yürürlükte bulunan genel ithalât ve ihracat rejimlerine uygun olarak yapılacaktır.

Madde — 2.

İşbu Anlaşmanın yürürlük süresi zarfında yapılacak ticari mübadelelerden mütevellit ödemeler, bugünkü tarihte imzalanan Ödeme Anlaşması hükümlerine göre tesviye edilecektir.

Madde — 3.

İşbu Anlaşmanın yürürlüğe konulmasından sonra her iki taraftan sevkedilen mallar için Akidler, ihraç eden tarafın yetkili makamlarınca ve ilişik örneğe uygun bir menşe şahadetnamesi istiyebileceklerdir.

Bedeli (100) Türk lirasını veya başka bir para ile bu meblâğın eşitini aşmayan göndermeler için menşe şahadetnamesi aranılmıyacaktır.

Madde — 4.

İşbu Anlaşmanın yürürlükte bulunduğu sırada iki memleketin yetkili makamları tarafından onanan ve Anlaşmanın sona erdiği tarihte henüz bitirilmemiş bulunan işlemler işbu Anlaşma hükümleri gereğince tasfiye olunacaklardır.

Madde — 5.

Türk ve İsveç makamları karşılıklı olarak birbirlerine, iki memleket arasındaki normal ve ananevi ticaret münasebetlerinin devamını ve kolaylaştırılmasını sağlayacak mahiyette bir ithal ve ihracat lisansı rejimi uygulamaya gayret edeceklerdir.

Madde — 6.

İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden evvel başlamış olan hususi takaslı ve serbest dövizli işlemler, bu işlemlerin iki taraf yetkili makamları tarafından onanması anında her iki memlekette yürürlükte bulunan genel rejim hükümlerine göre tasfiye olunacaktır.

Madde — 7.

İşbu Anlaşma, iki memleket yasama makamlarının tasvibi kaydıyla, 15 Haziran 1948 de yürürlüğe girecek ve yürürlük süresi bir sene olacaktır.

Sözü geçen tasvipler 15 Haziran 1948 e kadar yapılamazsa, işbu Anlaşma aynı tarihte geçici olarak yürürlüğe girecektir.

Süre sonu tarihinden iki ay önce haber verilmek suretiyle yürürlükten kaldırılmadığı takdirde, birer senelik süreler için kendiliğinden yenilenmiş sayılacaktır.

Ankara'da 7 Haziran 1948 tarihinde Fransızca iki nüsha olarak yapılmıştır.

Türkiye Hükümeti adına

İmza

Fuat Corım

İsveç Hükümeti adına

İmza

Eric Von Post

Menş e Şahadetnamesi

Gönderen :

Gönderilen :

İsim	İsim
İkametgâh	İkametgâh
Sokak	Sokak
Malın cinsi	
Ambalâj tarzı	Ağırlık gayrisâfi
Koli adedi	Kilo
Marka numarası	Kıymet
Malın gönderileceği yol :	

. Ticaret Odası, Türkiye ile İsveç arasındaki 7 Haziran 1948 tarihli Ticaret Anlaş-
Türk
ması hükümlerine uyarak vasıfları yukarıda yazılı emtianın ——— menş eli olduğunu tasdik eder.
İsveç

Tarih

TÜRKİYE İLE İSVEÇ ARASINDA ÖDEME ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsveç Kırallığı Hükümeti, iki memleket arasında cari öde-
melerin düzenlenmesini kolaylaştırmak maksadıyla aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

Madde — 1.

İsveç'e ithal edilen veya edilecek olan Türk menş eli malların bedellerinin karşılığı ve kambi-
yo kontrolü hakkında yürürlükte bulunan İsveç mevzuatının müsaade edeceği İsveç'ten Türki-
ye'ye yapılacak diğer her türlü ödemeler, Sveriges Riksbank'ta Türkiye Cumhuriyet Merkez Ban-
kası adına İsveç Kronu olarak tutulan hesaba yapılacak para yatırımları ile ödenecektir.

Madde — 2.

Türkiye'ye ithal edilen veya edilecek olan İsveç menş eli malların bedellerinin karşılığı ve
kambiyo kontrolü hakkında yürürlükte bulunan Türk mevzuatının müsaade edeceği Türkiye-
den İsveç'e yapılacak diğer her türlü ödemeler, 1 nci maddede sözü geçen hesabın zimmetiyle
ödenektir.

Madde — 3.

Sveriges Riksbank, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına, işbu Banka'nın talebi üzerine
ve intihabı gereğince, yukarıda sözü geçen hesabın zimmeti ile, ister Stokholm'de serbestçe nakli ka-
bil altın, ister iki banka arasında Anlaşma sonunda, başka bir yerde altın veya herhangi bir para
satacaktır.

Altının veya paraların satınalma şartları, iki banka arasında müştereken tâyin edilecektir.

Madde — 4.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, bu Anlaşmanın çerçevesi içinde kullanılabilir ödeme va-

ırtaları elde etmek maksadiyle lüzumlu göreceği meblâğa kadar altın veya Sveriges Riksbank tarafından kabul edilecek diğer her türlü parayı satmak hakkına malik olacaktır.

Altının veya paraların satış şartları iki banka arasında müştereken tâyin edilecektir.

Madde — 5.

Sveriges Riksbank İsveçli borçluların yukarıda sözü geçen hesaba yapacakları bütün ödemeleri günü gününe Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirecektir.

Sveriges Riksbank, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından ödeme emirleri aldığıça, bu emirleri işbu Anlaşmanın hükümlerine göre yerine getirecektir.

Madde — 6.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Sveriges Riksbank işbu Anlaşmanın iyi işlenmesi için alınacak tedbirler üzerinde anlaşılacaktır.

Madde — 7.

Bu Anlaşmanın yürürlük süresi içinde her iki memleketin yetkili makamları tarafından tasvip edilen ve fakat Anlaşmanın sona ermesinde tamamlanmamış bulunan işlemler işbu Anlaşmanın hükümlerine göre tasfiye edilecektir.

Madde — 8.

İşbu Anlaşma bugünkü tarihte imzalanan Ticaret Anlaşması ile aynı gün yürürlüğe girecek ve aynı müddet yürürlükte kalacaktır.

Ankara'da 7 Haziran 1948 tarihinde Fransızca iki nüsha olarak yapılmıştır.

Türkiye Hükümeti adına	İsveç Hükümeti adına
(İmza)	(İmza)
<i>Fuad Carım</i>	<i>Eric Von Post</i>

Ankara, 7 Haziran 1948

Bay Elçi,

Bugünkü tarihli Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının imzalanması sonucuna varan görüşmelerimiz esnasında, tütün üzerinden halen alınan verginin Türk tütünü için bu maddenin ithalini hemen hemen imkânsız kılacak nispetlere vardığına ve bundan dolayı iki memleket arasındaki ticari mübadelelerin hacmini daralttığına dikkat nazarınızı çekmeye cesaret ve bu sebeple, sözü geçen maddenin ithalini çoğaltabilmek için bu verginin değiştirilmesini sağlamak üzere yetkili makamlarınız nezdinde gereken tarafınızdan lütfen yapılmasını rica ettim. Yetkili makamlarınızın bu işi iyi niyetle incelemeye başladıklarını büyük memnunlukla öğrendim.

Türkiye ile İsveç arasındaki bugünkü tarihli Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarını imza ederken, İsveç Hükümetinin Türk tütünlerinden alınan bugünkü resmin men edici karakterini ortadan

kaldırarak memnurluk verici bir hal çaresini, mümkün olduğu kadar çabuk, bulacağına olan kesin ümidimle, talebimi tekrarlamaya cesaret ediyorum.

Saygılarımı lütfen kabul buyurunuz Bay Elçi.

Bay Eric Von Post

İsveç Elçisi

İsveç Ticaret Heyeti Başkanı

Ankara

(İmza)

Fuat Carım

Ankara, 7 Haziran 1948

Bay Büyük Elçi,

Meali aşağıda nakolunan bugünkü tarihli mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kazanırım:

«Bugünkü tarihli Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının imzalanması sonucuna varan görüşmelerimiz esnasında, tütün üzerinden halen alman verginin Türk tütünü için bu maddenin ithalini hemen hemen imkânsız kılacak nispetlere vardığına ve bundan dolayı iki memleket arasındaki ticari mübadelelerin hacmini daralttığına dikkat nazarımızı çekmeye cesaret ve bu sebeple, sözü geçen maddenin ithalini çoğaltabilmek için bu verginin değiştirilmesini sağlamak üzere yetkili makamlarınız nezdinde gerekenin tarafımızdan lütfen yapılmasını rica ettim. Yetkili makamlarınızın bu işi iyi niyetle incelemeye başladıklarını büyük memnurlukla öğrendim.»

«Türkiye ile İsveç arasındaki bugünkü tarihli Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarını imza ederken, İsveç Hükümetinin Türk tütünlerinden alınan bugünkü resmin menedici karakterini ortadan kaldıracak memnurluk verici bir hal çaresini, mümkün olduğu kadar çabuk, bulacağına olan kesin ümidimle, talebimi, tekrarlamaya cesaret ediyorum.»

Hükümetimin, görüşünü itibara alarak, âdilâne bir hal tarzı bulmak için meseleyi daha şimdiden yetkili makamların tetkikine sunmuş olduğunu size bildirmekle zevk duyuyorum.

Derin saygılarımı kabul buyurunuz Bay Büyük Elçi.

Ekselâns

Bay Fuat Carım

Büyük Elçi

Dışişleri Bakanlığı Umumi Kâtibî

Ankara.

İsveç Ticaret Heyeti Başkanı

(İmza)

Eric Von Post